

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen

Miljöbyrån, S4

Närvarande

KS - CG - MP - NF - TA - MN - WV

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Vicelantråd

Camilla Gunell

Protokollförare

Vik. byråchef

Inkeri Ahonen

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 7

Godkännande av Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald samt presidentens förordning 78/1994 om ikraftträdande av konvention om biologisk mångfald

ÅLR 2016/2963

106 S4

Landskapsregeringen beslöt tillstålla lagtinget ett yttrande i enlighet med **bilaga 1 S416P07**.

Nr 8

Godkännande av Nagoyaprotokollet till Förenta nationernas biodiversitetskonvention och godkännande av förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftning.

ÅLR 2016/536

107 S4

Landskapsregeringen beslöt tillstålla lagtinget ett yttrande i enlighet med **bilaga 2 S416P07**.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BESLUT	106 S4	1 (1)
Datum	Dnr	
12.5.2016	ÅLR 2016/2963	

Ålands lagting
Härst.

Hänvisning
Republikens presidents framställning nr 10/2015-2016

Kontaktperson
Vik. byråchef Inkeri Ahonen

Ärende
**YTTRANDE TILL LAGTINGET ANGÅENDE
GODKÄNNANDE AV FÖRENTA NATIONERNAS
KONVENTION OM BIOLOGISK MÅNGFALD
SAMT PRESIDENTENS FÖRORDNING 78/1994 OM
IKRAFTRÄDANDE AV KONVENTION OM
BIOLOGISK MÅNGFALD**

Landskapsregeringen översänder härmed landskapsregeringens yttrande över republikens presidents framställning nr 10/2015-2016.

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell

BILAGA Yttrande RP1020152016-s

FÖR KÄNNEDOM Enheten för Europarätt och externa frågor, härst.

Till Ålands lagting

Landskapsregeringens yttrande

Yttrande till lagtinget angående förenta nationernas konvention om biologisk mångfald samt presidentens förordning 78/1994 om ikraftträdande av konvention om biologisk mångfald

- Republikens presidents framställning nr 10/2015-2016

INNEHÅLL

Inledning.....	1
Bakgrund.....	1
Biodiversitetskonventionens innehåll	1
Biodiversitetskonventionens genomförande i EU och i Finland.....	2
Biodiversitetskonventionens påverkan på Åland	2
Landskapsregeringens yttrande.....	3

Inledning

Ålands lagting har den 8 april 2016 begärt ett yttrande från Ålands landskapsregering angående en framställning av presidenten gällande godkännande av presidentens förordning 78/1994 om ikraftträdande av Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald.

Bakgrund

Förenta nationernas konvention om biologisk mångfald (hädanefter Biodiversitetskonventionen) trädde i kraft på internationell nivå 1993. År 1993 var nuvarande självstyrelselag (FFS 1144/1991) redan i kraft, och eftersom Biodiversitetskonventionen innehåller bestämmelser som hänför sig till naturvård, borde lagtingets bifall ha inhämtats enligt 59 § 1 mom. självstyrelselagen. Biodiversitetskonventionen har dock inte tillställts lagtinget tidigare och Ålands lagting har således inte gett sitt bifall till ikraftträdandet av konventionen på Åland. Däremot har lagtinget genom sitt beslut (ÅFS 49/2005) från den 24 september 2004 gett sitt bifall till att lagen om sätande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Biodiversitetskonventionens Cartagenaprotokoll om biosäkerhet från år 2000 träder i kraft även i landskapet.

Biodiversitetskonventionens innehåll

Målet med konventionen är bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess beståndsdelar samt rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid utnyttjande av genetiska resurser. Konventionen innehåller ett stort antal tämligen konkreta åtgärder, som avtalsparterna ska genomföra så långt som möjligt för att uppnå konventionens målsättningar. Parterna ska bl.a. utveckla nationella strategier och planer för bevarandet av den biologiska mångfalden, övervaka komponenter av biologisk mångfald, inrätta system av skyddade områden, återställa skadade ekosystem, utarbeta nödvändig lagstiftning för hotade arter och populationer, utrota och kontrollera främmande invasiva arter, vidta åtgärder för *ex situ*-bevarande av komponenter av biologisk mångfald samt integrera hänsyn till bevarande och hållbart utnyttjande av biologisk mångfald i nationellt beslutsfattande. Varje part ska så vitt som möjligt införa ett konsekvensbedömningsförfarande för

projekt som sannolikt kunde ha negativ effekt på den biologiska mångfalden.

Varje fördragsslutande part bör också bedriva vetenskaplig forskning av biologisk mångfald samt främja och uppmuntra förståelse för bevarandet av biologisk mångfald bland allmänheten samt underlätta utbyte av information med andra fördragsparter.

Biodiversitetskonventionens genomförande i EU och i Finland

De flesta artiklarna i Biodiversitetskonventionen är inte tvingande. EU har däremot utfärdat lagstiftning på grund av Biodiversitetskonventionens Cartagena- och Nagoyaprotokoll, till den del bestämmelserna i protokollet är inom EU:s behörighet. Biodiversitetskonventionen är riktgivande för EU:s naturvårdspolitik. EU:s biodiversitetsmålsättningar för 2020 är den nationella strategi som fördragsparterna ska utarbeta enligt Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionen är också i linje med bland annat EU:s biodiversitetsstrategi samt med direktiv 92/43/EEG (habitatdirektivet) och direktiv 2009/147/EC (fågeldirektivet). Artikel 8 i konventionen är genomförd genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Till den del bestämmelserna i Cartagena-protokollet är inom EU:s behörighet har protokollet genomförts på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer. Nagoyaprotokollet har genomförts på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014 om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen.

I Finland har Biodiversitetskonventionen implementerats genom Naturvårdslagen 20.12.1996/1096. Enligt regeringspropositionen 79/1996 är lagens syfte bl.a. att uppfylla de förpliktelser som följer av biodiversitetskonventionen och en rad andra internationella konventioner inom naturskyddsområdet.

I Finland har Cartagena-protokollet implementerats genom lagen 129/2004 om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Biodiversitetskonventionens Cartagena-protokoll om biosäkerhet. Gentekniklagens 17.3.1995/377 5a § stadgar att gentekniknämnden i Finland är den behöriga myndighet som krävs enligt Cartagena-protokollet om biosäkerhet samt enligt EU-förordningen.

Finland avser genomföra Nagoyaprotokollet genom en lag om genomförande av Nagoyaprotokollet till konventionen om biologisk mångfald.

Biodiversitetskonventionens påverkan på Åland

Till den del konventionen om biologisk mångfald berör EU:s behörighet är Åland redan bunden till konventionens målsättningar genom EU:s strategier och lagstiftning. Konventionens målsättningar gällande naturskydd och hållbart utnyttjande av natur är dock mer långtgående, även om målsättningarna till största delen inte är tvingande.

Om lagtinget ger sitt bifall till konventionen åtar Åland sig en förpliktelse att utveckla den åländska naturvårdslagstiftningen så att konventionens målsättningar kan uppnås även på Åland. En revidering av naturvårdslagen är dock med i regeringsprogrammet och kommer att inledas. Landskapsregeringens hållbarhetsarbete är också helt i linje med konventionens målsättningar.

Som en del av revideringen av naturvårdslagstiftningen har landskapsregeringen låtit göra en konsekvensbedömning om det utökade naturskyddets ekonomiska, biologiska och juridiska konsekvenser. Resultatet var att ett

ökat art- och biotopskydd naturligtvis medför restriktioner för verksamhetsutövare och vissa ökade kostnader, men behållandet av rådande lagstiftning förväntas innebära en risk för försvinnande och utrotning av många av de kritiskt hotade arter som förekommer på Åland. Om odlingsväxternas vilda släktingar inte skyddas kan även genetiskt material som skulle kunna vara värdefullt i framtiden gå förlorat.

Lagtinget har genom sitt beslut (ÅFS 49/2005) från den 24 september 2004 gett sitt bifall till att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Biodiversitetskonventionens Cartagena-protokoll om biosäkerhet från år 2000 träder i kraft även i landskapet.

Landskapsregeringens yttrande

Landskapsregeringen konstaterar att till den del bestämmelserna i Biodiversitetskonventionen är inom EU:s behörighet är Åland redan bunden till konventionens målsättningar genom EU:s strategier och lagstiftning.

Konventionens målsättningar gällande naturskydd och hållbart utnyttjande av natur är dock inte tvingande till största delen.

En revidering av naturvårdslagen är med i regeringsprogrammet och landskapsregeringen har låtit göra en utredning om ekonomiska, biologiska och juridiska konsekvenser av ett utökat art- och biotopskydd. Utredningen visar att ett utökat skydd har flera för- än nackdelar. Landskapsregeringens arbete för ett bärkraftigt och hållbart Åland är helt i linje med konventionens målsättningar.

Mariehamn den 12 maj 2016

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
BESLUT	107 S4	1 (1)
Datum	Dnr	
12.5.2016	ÅLR 2016/536	

Ålands lagting
Härst.

Hänvisning
Republikens presidents framställning nr 3/2015-2016

Kontaktperson
Vik. byråchef Inkeri Ahonen

Ärende
**YTTRANDE TILL LAGTINGET ANGÅENDE
GODKÄNNANDE AV NAGOYAPROTOKOLLET
TILL FÖRENTA NATIONERNAS
BIODIVERSITETSKONVENTION OCH
GODKÄNNANDE AV FÖRSLAG TILL LAG OM
SÄTTANDE I KRAFT AV DE BESTÄMMELSERNA
I PROTOKOLLET SOM HÖR TILL OMRÅDET
FÖR LAGSTIFTNINGEN**

Landskapsregeringen översänder härmed landskapsregeringens yttrande över republikens presidents framställning nr 3/2015-2016.

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell

BILAGA Yttrande RP0320152016-s

FÖR KÄNNEDOM Enheten för Europarätt och externa frågor, härst.

Till Ålands lagting

Landskapsregeringens yttrande

Yttrande till lagtinget angående godkännande av Nagoyaprotokollet till Förenta nationernas biodiversitetskonvention och godkännande av förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelserna i protokollet som hör till området för lagstiftningen

- Republikens presidents framställning nr 3/2015-2016

INNEHÅLL

Inledning.....	1
Bakgrund.....	1
Nagoyaprotokollets innehåll.....	2
Protokollets genomförande i EU och i Finland.....	2
Protokollets påverkan på Åland.....	3
Landskapsregeringens yttrande.....	3

Inledning

Ålands lagting har den 21 januari 2016 begärt ett yttrande från Ålands landskapsregering angående republikens presidents framställning till lagtinget om regeringens proposition om godkännande av Nagoyaprotokollet till konventionen om biologisk mångfald. Protokollet berör tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta, som uppstår vid deras användning samt om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftning. Regeringspropositionen innehåller även en lag om genomförande av Nagoyaprotokollet i Finland.

Bakgrund

Under beredningen av yttrandet om Nagoyaprotokollet har det framkommit att konventionen om biologisk mångfald (hädanefter Biodiversitetskonventionen) inte är i kraft på Åland. Förenta nationernas Biodiversitetskonvention trädde i kraft på internationell nivå 1993. År 1993 var nuvarande självstyrelselag (FFS 1144/1991) redan i kraft, och eftersom Biodiversitetskonventionen innehåller bestämmelser som hänför sig till naturvård, borde lagtingets bifall ha hämtats för författningen som satte konventionen i kraft i Finland enligt 59 § 1 mom. självstyrelselagen. Biodiversitetskonventionen har dock inte tillställts lagtinget tidigare och Ålands lagting har således inte gett sitt bifall till ikraftträdandet av konventionen på Åland. Efter att landskapsregeringen har påpekat bristen har Republiken president den 8 april 2016 skickat en framställning till lagtinget om ikraftträdandet av konventionen på Åland.

Lagtinget har emellertid genom sitt beslut (ÅFS 49/2005) från den 24 september 2004 gett sitt bifall till att lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Biodiversitetskonventionens Cartagena-protokoll om biosäkerhet från år 2000 träder i kraft även i landskapet.

Nagoyaprotokollet om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning antogs vid Biodiversitetskonventionens partskonferens i Nagoya i Japan 2010. Europeiska unionen och dess medlemsstater inklusive Finland (men med undantag av Lettland, Malta och Slovakien) undertecknade Nagoyaprotokollet den 23 juni 2011. Nagoyaprotokollet trädde i kraft internationellt den 12 oktober 2014.

Landskapsregeringen har 24.4.2011 gett miljöministeriet ett utlåtande om undertecknandet av Nagoyaprotokollet. I utlåtandet konstaterades att landskapsregeringen har en mycket restriktiv inställning till användning av genetiskt modifierade organismer men att Nagoyaprotokollet i första hand handlar om tillträde och fördelning av genetiska resurser och att det skulle vara gynnsamt för fattiga länder. Landskapsregeringen hade i övrigt inget att invända mot undertecknandet av protokollet.

Nagoyaprotokollets innehåll

Nagoyaprotokollet gäller både naturligt förekommande och modifierade genetiska resurser hos husdjur och odlingsväxter, i skogsbruk, i vilt- och fiskerinäring, samt hos odlingsväxternas vilda släktarter. Genom protokollet eftersträvas samarbete mellan olika aktörer genom att skapa en enhetlig internationell regleringsgrund för tillträde till genetiska resurser och till ursprungliga samhällets traditionella kunskap som rör genetiska resurser.

Nagoyaprotokollet kan uppdelas i två pelare. En pelare gäller tillträde till genetiska resurser och traditionell kunskap hos urfolk om sådana resurser. Den andra pelaren gäller efterlevnad av bestämmelserna. Bestämmelserna i protokollets efterlevnadspelare ålägger alla parter skyldigheten att säkerställa att verksamhetsutövare inom deras jurisdiktion endast använder lagligen förvärvade genetiska resurser och lagligen förvärvad urfolkens traditionella kunskap om genetiska resurser.

Protokollets genomförande i EU och i Finland

Till den del bestämmelserna i Nagoyaprotokollet är inom EU:s behörighet har protokollet genomförts på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014 om åtgärder för användarnas efterlevnad i Nagoyaprotokollet om tillträde till och rimlig och rättvis fördelning av vinster från utnyttjande av genetiska resurser i unionen.

Enligt protokollets artikel 13 ska varje medlemsstat utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ansvara för tillämpningen av protokollet – en motsvarande bestämmelse finns i EU-förordningens artikel 6. Enligt rikets förslag till lag om genomförande av Nagoyaprotokollet till konventionen om biologisk mångfald, som ingår i RP 126/2015 rd, skulle behörig myndighet i Finland vara Naturresursinstitutet gällande genetiska resurser från husdjur, jordbruk, skogsbruk, vilt- och fiskerinäring och genetiska resurser från odlingsväxternas vilda släktarter som används i livsmedel, inom jordbruk eller förädling, samt urfolkets traditionella kunskap som rör dem. Finlands miljöcentral skulle vara behörig myndighet gällande övriga genetiska resurser och urfolkets traditionella kunskap som rör dem. Miljöministeriet har hand om den allmänna styrningen och tillsynen över genomförandet av lagen. Den i artikel 13.1. i Nagoyaprotokollet avsedda nationella kontaktpunkten som gör informationen tillgänglig i Finland är Finlands miljöcentral.

Lagen ska inte tillämpas på genetiska resurser som omfattas av bestämmelser om tillträde och nyttofördelning i någon annan internationell överenskommelse som Finland har förbundit sig till. Finland kommer inte heller genom lagstiftning att reglera användningen av andra inhemska genetiska resurser än sådana som förvaltas av det samiska folket.

Protokollets påverkan på Åland

Genetiska resurser definieras som genetiskt material – dvs. varje material av växt-, djur-, mikroorganism- eller annat ursprung som innehåller funktionella enheter av arvs massa – av faktiskt eller potentiellt värde. Enligt självstyrelselagen har landskapet behörighet inom jordbruk, skogsbruk, vilt- och fiskerinäring och naturvård. Genteknik har enligt 27 § 42 ansetts höra till rikets lagstiftningsbehörighet. Artiklarna 3 och 4 i Biodiversitetskonventionen definierar staternas suveräna rätt till genetiska resurser inom deras jurisdiktion. Som självstyrt område kan Åland anses ha jurisdiktion över sådana unika genetiska resurser, som förekommer inom åländsk territorium och som är av åländskt ursprung. Enligt artikel 4 punkt b) har Åland då ansvar för att verksamhetsutövare inom åländsk jurisdiktion endast använder lagligt anskaffade genetiska resurser.

Både Nagoyaprotokollet och Europaparlamentets och rådets förordning 511/2014 förutsätter att även Åland utfärdar bestämmelser om nationella myndigheter, som ska utöva tillsyn över efterlevnaden av genomförandet av Nagoyaprotokollet samt efterlevnaden av EU-förordningen 511/2014.

Åland måste således lagstifta om egna nationella myndigheter som tar emot och övervakar att en användare som till Åland inför sådana genetiska resurser eller traditionell kunskap hos urfolk som omfattas av Nagoyaprotokollet har gjort en anmälan om det inom en månad från införseln.

Åland kan även välja att med egen lagstiftning skydda unika åländska genetiska resurser. Då behöver de åländska myndigheterna även upprätta strukturer för ett internationellt anmälningssystem och övervaka att regelverket efterlevs. Bl.a. Norge och Frankrike kommer att införa en sådan reglering medan till exempel Sverige och Storbritannien har valt att inte göra det. På Åland skulle t.ex. Ålandsfårets arvs massa eventuellt vara sådant unikt genetiskt material som skulle kunna skyddas genom lagstiftning.

Landskapsregeringens yttrande

Till den del bestämmelserna i Nagoyaprotokollet är inom EU:s behörighet har protokollet genomförts på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 511/2014. Oavsett om lagtinget ger sitt bifall till Nagoyaprotokollet måste Åland sålunda enligt EU-förordningen utse egna myndigheter som övervakar att verksamhetsutövare har gjort en anmälan om sådana genetiska resurser som omfattas av Nagoyaprotokollet inom en månad från införseln. Även om antalet sådana anmälningar förväntas vara litet, måste landskapsregeringen ändå upprätta strukturer och förfaranden för mottagandet av anmälningar samt för övervakning och tillsynsåtgärder. Åland skulle även vid behov genom lagstiftning kunna skydda sådana genetiska resurser som finns inom åländsk jurisdiktion.

Landskapsregeringen har ingenting att invända mot godkännandet av Nagoyaprotokollet.

Mariehamn den 12 maj 2016

Lantråd

Katrin Sjögren

Vicelantråd

Camilla Gunell